Onmachtig Europa kan niets beginnen zonder Donald Trump

Posted on 23 augustus 2025 by Derk Jan Eppink

Eén beeld van een topconferentie comprimeert soms onderliggende machtsverhoudingen. Op de Conferentie van Berlijn in 1884 werd Afrika verdeeld onder enkele Europese leiders, boven de kaart van Afrika. Aan het hoofd de Duitse 'IJzeren Rijkskanselier' Otto von Bismarck. Afrika werd onderling opgedeeld, waarna Bismarck zich concentreerde op Europa waar hij het Duitse Keizerrijk voor een twee-frontenoorlog wilde behoeden. Wat mislukte.

Machtsverhoudingen in de wereld verschuiven, zo bleek ook uit de beelden van de ontmoeting tussen president Trump en EU-leiders. Trump zat pontificaal aan zijn 'Resolute Desk', terwijl Europese leiders als schoolkinderen voor hem zaten. Zij beaamden de woorden van de 'Bismarck' van deze tijd, loofden hem uitbundig.

Rutte als de perfecte opperstalmeester

Zo zat er de Britse premier Keir Starmer, premier van Groot-Brittannië, het vroegere British Empire waartoe Amerika behoorde. De rollen zijn omgedraaid. Ook zat er de

Franse president Macron, de dalende ster van Europa. De Duitse bondskanselier Merz stelde vragen over een wapenstilstand, waarbij de Italiaanse premier Meloni met haar ogen rolde. Voorzitster van de Europese Commissie, Ursula von der Leyen, noemde Trump al eens 'Daddy', terwijl de secretaris-generaal van de NAVO, Mark Rutte, de perfecte opperstalmeester was. Hij prees Trump bijna de hemel in; alleen nog overtroffen door de Oekraïense president Volodimir Zelensky die zijn eerdere schrobbering van Trump nog niet was vergeten. De Finse president Alexander Stubb zei weinig, een echte Fin. Trump prees hem echter als groot golfer.

Wat laat dit zien? Trump is de 'sterke man' in deze wereld, zoals Bismarck dat was in de zijne. Iedereen houdt rekening met zijn gemoedsgesteldheid en narcistische nukken. Hij mag vooral niet boos worden want dan is er geen stoppen aan. De dag na de top was Trump per telefoon te gast in het ochtendprogramma *Fox & Friends* waarin hij vele van zijn 'vijanden', vooral Democraten, de oren waste. Niet moeilijk want de Democraten sukkelen in een politieke woestenij.

Deze atmosferische turbulenties staan niet op zichzelf, maar zijn gebouwd op reële machtsbelangen. Amerika is het sterkste land ter wereld, zoals het Duitse Keizerrijk dat was in de tijd van Bismarck. Daarin staan militaire sterkte en economische macht centraal. Dat was ook het geval op de Conferentie in Berlijn waar Afrika werd verdeeld om de jacht op grondstoffen te structureren. De Britten en de Fransen kregen de beste delen en voor de Belgen bleef Kongo over. De jacht op grondstoffen is nooit ten einde: olie, gas en een veelheid aan aardmetalen. Amerika en China lopen voorop, terwijl Rusland veel heeft van het meeste.

Politiek = Machtspolitiek

Tot voor kort was het Europese ideaalbeeld een gereguleerde internationale economische orde waarbij supranationale organisaties afspraken maakten over kaders voor benodigde grondstoffen. Met Europa als 'waardenbewaker'. Het wereldbeeld van Trump is anders. Hij ziet macht als middel 'to Make America Great Again' door Amerikaanse macht te gebruiken als hefboom voor de Amerikaanse economie, de grootste consumentenmarkt ter wereld: met een centrale munt, regelgeving, financiële markten, technologische ontwikkeling.

Trump stelt invoertarieven vast om productie weer naar Amerika te halen, 'reshoring'. Via tarieven dwingt hij landen tot onderhandelen waarbij de gesprekspartner voor het blok wordt gezet. Politiek is per definitie machtspolitiek.

Zoals de zitting in de Oval Office liet zien, lijkt Europa een gezelschap vazallen, met de secretaris-generaal van de NAVO als pleitbezorger van de president.

Rusland en Amerika spreken dezelfde taal

Een Euro-Aziatisch land dat dit herkent is Rusland dat uitgroeide tot een groot Tsarenrijk en tal van kleine volkeren tot vazallen maakte. Het Russische leger was daarbij het enige (brute) instrument. Geen penseel, maar de knoet. Die mentaliteit is overgenomen door de Sovjet-Unie en wordt tegenwoordig voortgezet door Poetin en zijn hofhouding.

Het was niet verbazingwekkend dat de Russische minister van buitenlandse zaken, Sergej Lavrov, naar de topontmoeting tussen Poetin en Trump in Alaska reisde met op zijn shirt: CCCP! Dat herinnerde aan de tijd waarin Rusland als grote mogendheid op gelijke voet onderhandelde met de VS. Dankzij 6.500 atoomkoppen. Het Kremlin hoeft niet terug naar politiek uit de negentiende eeuw, want het heeft die politiek nooit verlaten. Rusland als grote mogendheid. Zo denkt Trump ook over Amerika, met MAGA. Mentaal spreken zij dezelfde taal.

Tijdens de top in het Witte Huis hing er een kaart van Oekraïne, zoals ooit in Berlijn die van Afrika. En gearceerd de Oost-Oekraïense gebiedsdelen, zoals Luhansk, Donetsk en Zaporischia. Het is de vraag of de aanwezigen, behalve Zelensky, die namen kunnen uitspreken. Voor Amerika is het allemaal 'Verweggistan', voor Russen Russisch gebied en voor West-Europese leiders een kans op 'méér Europa'; 'méér wijzelf'.

Het meest agressief is voormalig Belgisch premier Guy Verhofstadt die op X stelt: 'Trump heeft zijn eigen agenda en bekommert zich niet om Oekraïne of Europa. Het zou beter zijn ons eigenbelang te volgen met de strategie: oprichting van een Europese Defensie Unie, Oekraïne in de EU, en het land zodanig bewapenen dat het de oorlog kan winnen.' Hij schrijft er niet bij hoe je een oorlog kunt winnen van een land met 6.500 atoomkoppen. Trump beschikt ook over zo'n arsenaal, en is gelukkig wat voorzichtiger.

Trump dreigt niet alleen, hij doet het ook nog

Wél vindt Trump dat Europa zelf de kastanjes uit het vuur moet halen. Zodra er een

'deal' is moet Europa veiligheidsgaranties geven aan Oekraïne; de Amerikanen beperken zich tot logistieke steun, vooral luchtsteun. Maar zover is het nog niet.

Er is een belangrijk verschil: Trump, de zakenman, heeft haast; alleenheerser Poetin geduld. De eerste zet van Poetin is 'verdeel en heers'. Hij ziet op naar Trump en vreest diens wraak. De Amerikaanse luchtaanval op de nucleaire installaties van Iran spraken boekdelen. De 'bunkerbusters' maakten indruk. Trump dreigt niet alleen, hij doet het ook nog.

Oostfront versus Zuidfront

Het is daarom makkelijker Europese leiders tegen elkaar uit te spelen want die hebben vooral eigenbelangen. Bovendien is er een bevolking in West- en Oost-Europa die langzamerhand genoeg krijgt van de oorlog in Oekraïne. Er zijn grotere problemen thuis, zoals woningnood, overmatige immigratie, criminaliteit in grote steden, energieprijzen enzovoort. Burgers zien niet alleen een 'Oostfront' maar ook een 'Zuidfront' – met illegalen die de Middellandse Zee oversteken. Onder hen ook islamisten met hun antisemitisme. 'Gaza' is intussen een binnenlandse brandhaard.

West-Europese politieke elites zijn vooral bezig met het Oostfront; de burgers met het 'Zuidfront'. Het draagvlak voor 'Oekraïne' smelt naarmate de oorlog langer duurt. De Europese bevolking wil een 'deal', ook al wordt die afgedwongen door Donald Trump. Poetin wil (nog) geen wapenstilstand want Rusland is militair in het voordeel.

Stel er komt (hopelijk snel) een wapenstilstand: in hoeverre kunnen onderhandelingspartijen spreken over gebiedsuitruil? Lastig want er valt weinig te ruilen. Tijdens de Korea-oorlog (1950-1953) verschoof het front voortdurend over lange afstanden. Uiteindelijk werd de laatste bestandslijn een gedemilitariseerde zone. Dat is het nog steeds.

Voor een uitruil moet een land gebied van de tegenstander in handen hebben. Zoals Israël deed tijdens de Jom Kipoer-oorlog van 1973. Het Israëlische leger stak het Suezkanaal over en omsingelde het 3de Egyptische leger op Egyptisch grondgebied. Een enorme troef voor Israël. Dat heeft Oekraïne nu niet.

Het beperkte geduld van Trump in het schaakspel met Poetin kan ertoe leiden dat hij tegen Europa zegt: 'zoek het zelf maar uit, America is moving on'. Dan staat

Europa alleen met een verzwakt Oekraïne en een opstandige eigen bevolking. Europa heeft de 'factor Trump' harder nodig dan omgekeerd.

Wynia's Week *brengt broodnodige, onafhankelijke berichtgeving: drie keer per week,* ***156 keer per jaar****, met artikelen en columns, video's en podcasts. Onze donateurs maken dat mogelijk. Doet u mee? Hartelijk dank!*